

Inklusions- og eksklusionsparadokset

Uddannelse i virkeligheden

- en processociologisk undersøgelse af inklusion af elever med autisme og ADHD i skoleidrætten



Oplæggets opbygning

- Love og beskrivelse for idrætsfaget
- Baggrund og status for inklusion
- Problemformulering
- Design, metoder og teoretiske referenceramme
- Én analytiske point
- Konklusion
- Perspektivering

Baggrund - tre love

- Inklusionsloven (Lov 379, 2012)
- Den nye Folkeskolereform (Lov 406, 2014)
- Ny arbejdstidsaftale for lærerne (Lov 409, 2013 (2014))

Idrætsfagets målsætning - inklusion og undervisningsdifferentiering

...den enkelte elev skal tilgodeses....

Undervisningen skal til enhver tid tilpasses den aktuelle elevgruppes forudsætninger....

...bør tilrettelægges med idrætsaktiviteter, der er tilpasset, så alle elever kan være med....

Baggrund

- Omkring 43 % af de elever der er blevet inkluderet i den danske folkeskole har ADHD eller autisme (DH, 2016)
- Kun 23% af lærerne har et stort incitament for at inkludere elever med særlige undervisningsbehov i klassen (DPU & SFI, 2015)
- Elever med autisme og ADHD er den gruppe, som er sværest at inkludere (Ministeriet for børn, undervisning og ligestilling, 2016)
- Hver 4. elev mistrives i folkeskolen især elever med ADHD (DPU, 2017)
- 25 % af de inkluderede børn i folkeskolen er fritaget fra idræt (DH, 2016).

Problemformulering

Hvilke muligheder og begrænsninger er der for inkluderende processer i idrætstimerne for elever med autisme og ADHD i den danske folkeskole?

Og hvilken betydning har interaktionen i idrætsfigurationerne for den inkluderende proces?

Definition af inklusion

	Fysisk (passiv) inklusion	Social (aktiv) inklusion	Psykisk (oplevet) inklusion
Formelle, professionelt ledede læringsfællesskaber			
Voksen-barn fællesskaber (interpersonelle fællesskaber)			
Uformelle, voksenorganiserede fællesskaber (på og i tilknytning til institutionen)			
Selvorganiserede fællesskaber (på og i tilknytning til institutionen)			
Barn-barn fællesskaber (interpersonelle fællesskaber)			

Qvortrup, 2012

Process-oriented interpretative methodology (Baur & Ernst, 2011)

Feltstudie (Hastrup, 2015) - *Deltagende observationer, interviews, dokumentanalyser og Social Network Method.*

To skoler i Aalborg kommune

- 1: Mellem stor skole – ca. 350 elever – fra meget udsat socioøkonomisk område
- 2: Landsbyskole – ca. 240 elever – fra et mindre udsat socioøkonomisk område

I alt 11 elever med autisme og ADHD fra 2. – 8. kl.

Teoretiske analyseramme

- Norbert Elias – processociolog –
Civilisationsprocessen (1939/1994)
 - **Figurationer:** et netværk af sociale relationer
 - **Skam:** skamfølelsen reproduceres som vanens magt. Når normer for opførsel bliver mindre skarpt definerede øges fordringerne til den enkeltes sociale situationsfornemmelse. Evnen til at kunne vise skam = tegn på troværdighed.

- Erving Goffman – mikrosociolog (1959; 1963; 1967)

Mikroanalyser

Analytiske temaer	Subtemaer
Civilisering og adfærd	<p>Den civiliserede adfærd og diagnoser <i>De civiliserede adfærdskoder i idræt</i> <i>Særreglernes betydning</i> At kunne vise skam</p>
Figurationens betydning for inklusionen i idræt	<p>Når det uventede sker Figurationens størrelse <i>Antallet af elever og voksne i figurationen</i> <i>De "ekstra" hænder</i> Utrygheden ved at være sammen med dem, man ikke går i klasse med</p>
Idrætten skaber outsiders	<p>Outsidere – "vi/de"-balancen <i>At føle sig som en outsider</i> <i>De andre ser én som outsider</i> <i>Selveksklusion</i> At passere skaber eksklusion Idrættens tilrettelæggelse <i>Manglende struktur</i> <i>Når spillet er svært at forstå</i> <i>Holddannelse i idræt</i> <i>Leg og konkurrence</i> <i>Idrætslærernes deltagelse</i> Den svære badsituation</p>

Analytisk pointe

At kunne vise *skam*



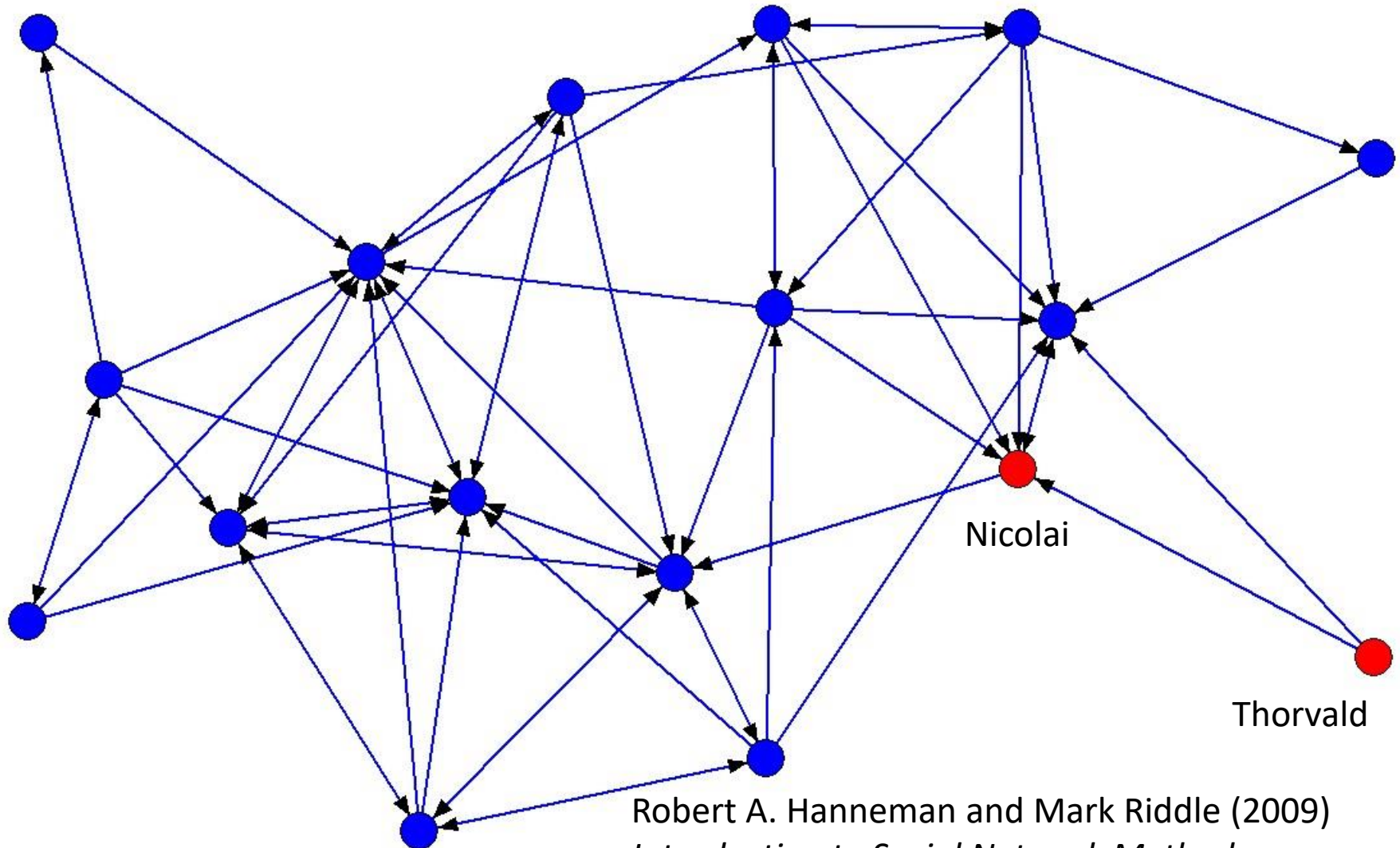
Når man kan vise skam

Sanne (idrætslærer) forklarer, hvad aktiviteten går ud på, den der løber forrest skal bestemme, hvad dem bagved én skal lave. Sanne laver grupperne. Nicolai skal være sammen med Sebastian og Anne. Nicolai hopper op på Sebastian og kommer til at ramme Sebastians ører, så Sebastian begynder at græde. Sanne siger roligt med hovedet på skrå: "Nicolai" Sanne trøster Sebastian og siger stille til Nicolai: "Kan du se, hvorfor du ikke skal gøre det her" Nicolai nikker ja og siger undskyld til Sebastian.

Når man ikke kan vise skam

Fangelegen foregår på en badmintonbane i den ene ende af hallen. Thorvald løber uden for banen. De to piger, der er fangere råber til Thorvald: "du må ikke løbe uden for banen". Flere bliver fangere, og Thorvald løber stadig uden for banen. Nu går de to piger hen til idrætslæreren Sanne og siger: "Sanne, Thorvald løber uden for banen hele tiden". Sanne siger højt og en smule irriteret til Thorvald: "Du kan ikke være med i legen, hvis du hele tiden løber uden for banen". Thorvald svarer: "Jeg løber ikke uden for banen", og så går han ud af legen og ind i redskabsrummet.

Hvem vil du helst være sammen med i idrætstimerne, hvis I skal være to og to?



Robert A. Hanneman and Mark Riddle (2009)
Introduction to Social Network Methods.

Analytisk pointe

- Eksemplerne på børnenes forskellige evne til at kunne vise *skam* har indflydelse på idrætslærerens og klassekammeraternes reaktion og adfærd over for barnet.
- Evnen til at vise *skam* har også indflydelse på, hvordan eleverne position i klassen og dermed muligheden for inklusion.

”1. og 2. vælger...”



Konklusion

- Evnen til at kunne vise *skam*, fritagelse fra idræt og at lade eleverne *passere* kan begrænse elevens sociale inklusion og have negativ indflydelse på deres sociale position uafhængigt af deres idrætskompetencer.

Inklusion i idrætsundervisningen sker ikke automatisk

pa manglende vilje til inklusion. Den store gruppe begrænser trygheden og lysten til idræt.

- Målsætningen om inkluderende undervisning divergerer i forhold til, hvorledes idrætslærerne i praksis agerer og italesætter denne gruppe af børn, som om problemet er iboende barnet selv.

Perspektivering

- Skal/kan inklusion være et ideal for alle?
- Måske mere fokus på "kvalitet" end "kvantitet" i bevægelse/idræt i folkeskolen - undgå de store hold.
- Arbejde mod en mere inkluderende og tilpasset praksis også i idrætsfaget.
- Specialpædagogiske kompetencer på læreruddannelsen knyttet til faget idræt – i samarbejde med pædagoguddannelsen (evt. fysioterapeutuddannelsen)

Tak for opmærksomheden



Empirisk materiale

Metoder	Forår 2015	Efterår 2015
Dokumentanalyse	Mål for idræt 1976 – 2014 Evaluering af inklusionsindsatsen i Aalborg kommune 2012-2015	Inklusionsstrategi for Aalborg kommune De to skolers inklusionsstrategi??
Observation Observationer hele dage (incl. andre fagtimer)	4-6 idrætstimer i 4 forskellige klasser Frikvartererne	4-6 idrætstimer i 4 forskellige klasser 2-3 dage øvrige fag i hver klasse i alt 6 forskellige klasser
Individual interview	1 pædagogiske konsulent ved Skoleforvaltningen i Aalborg kommune 2 skoleleder – én fra hver skole 6 børn 4 børn med forælder/pædagog	1 pædagogiske konsulent 1 børn
Fokusgruppeinterview	4 med idrætslærerne – 2 på hver skole (2-4 deltagere)	
Social Network metode	6 klasser	2 klasser